

Jarosław Rzepa

minister sprawiedliwości

Interpelacja nr 37674

Interpelacja w sprawie zmiany przepisów regulujących kontakt telefoniczny skazanego z obrońcą i wprowadzonych limitów rozmów

Szczecin, 29 listopada 2022 r.

Interpelacja poselska w przedmiocie reglamentowania telefonicznego kontaktu skazanych na karę pozbawienia wolności z obrońcą i pełnomocnikiem po nowelizacji Kodeksu karnego wykonawczego

Działając na podstawie art. 115 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. 1997 r. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.) oraz art. 14 ust. 1 pkt. 7 ustawy z dnia 9 maja 1996 r. o wykonywaniu mandatu posła i senatora (t.j. Dz. U. z 2018 poz. 1799), a także art. 192 ust. 1 uchwały Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 30 lipca 1992 r. Regulamin Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej (t.j. M.P. z 2019 r. poz. 1028) składam niniejszą interpelację w przedmiocie: reglamentowania telefonicznego kontaktu skazanych na karę pozbawienia wolności z obrońcą i pełnomocnikiem po nowelizacji Kodeksu karnego wykonawczego.

Ustawą z dnia 5 sierpnia 2022 r. o zmianie ustawy – Kodeks karny wykonawczy oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1855 – zwana dalej: Nowelizacją) do art. 8 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny wykonawczy (t.j. Dz. U. z 2021 r. poz. 53 z późn. zm. – zwana dalej: k.k.w.) dodano przepisy § 4-6 zgodnie z którymi:

1. „Skazany pozbawiony wolności może korzystać co najmniej raz w tygodniu, w terminach ustalonych w porządku wewnętrznym obowiązującym w zakładzie karnym lub areszcie śledczym, z samoinkasującego aparatu telefonicznego do kontaktu z osobą, o której mowa w § 3 [adwokatem lub radcą prawnym – przyp. J. R]. W szczególnie uzasadnionych wypadkach, jeżeli wyznaczone terminy czynności procesowych wskazują na konieczność niezwłocznego

skorzystania z samoinkasującego aparatu telefonicznego, dyrektor zakładu karnego lub aresztu śledczego udziela zgody na kontakt poza terminami ustalonymi w porządku wewnętrznym obowiązującym w zakładzie karnym lub areszcie śledczym” (art. 8 § 4 k.k.w.)

2. „Warunkiem skorzystania przez skazanego pozbawionego wolności z samoinkasującego aparatu telefonicznego do kontaktu z osobą, o której mowa w § 3, jest uprzednie poinformowanie na piśmie dyrektora zakładu karnego lub aresztu śledczego przez osobę, o której mowa w § 3, o numerze telefonu tej osoby, pod którym można nawiązać z nią kontakt” (art. 8 § 5 k.k.w.);

3. „Skorzystanie przez skazanego pozbawionego wolności z samoinkasującego aparatu telefonicznego do kontaktu z osobą, o której mowa w § 3, w terminie, o którym mowa w § 4 zdanie pierwsze, następuje po zgłoszeniu przez skazanego pozbawionego wolności funkcjonariuszowi Służby Więziennej przed rozpoczęciem tego terminu” (art. 8 § 6 k.k.w.).

Nowe regulacje dotyczące kontaktu osoby skazanej na karę pozbawienia wolności z jego obrońcą budzą zastrzeżenia. Skazani podnoszą, że nie mają możliwości przeprowadzenia swobodnych konsultacji prawnych. Problemu nie rozwiązuje możliwość złożenia wniosku o przeprowadzenie rozmowy telefonicznej poza terminami ustalonymi w porządku wewnętrznym obowiązującym w zakładzie karnym lub areszcie śledczym. Jak bowiem informują skazani, składając wniosek o umożliwienie przeprowadzenia takiej ponadnormatywnej rozmowy, muszą podać przyczynę nagłej konsultacji. To z kolei może zmuszać ich do przedstawienia informacji przeznaczonych dla adwokata lub radcy prawnego, a więc objętych tajemnicą obrończą lub zawodową.

Powyższe zastrzeżenia zasługują na uwzględnienie.

Prawo do obrony jest gwarantowane zarówno na gruncie przepisu art. 42 ust. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78 poz. 483 z późn. zm. - zwana dalej: Konstytucja RP), jak również art. 6 ust. 3 lit c Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności sporządzonej w Rzymie dnia 4 listopada 1950 r., zmienionej następnie Protokołami nr 3, 5 i 8 oraz uzupełnionej Protokołem nr 2 (Dz. U. z 1993 r. Nr 61 poz. 284 – zwana dalej: EKPCz).

Prawo to zawiera w sobie nie tylko uprawnienie do osobistego i skutecznego działania w procesie (np. poprzez składanie wniosków dowodowych, odpieranie zarzutów, przedstawianie swojej argumentacji etc.), ale również do konsultacji z prawnikiem (w polskich realiach: adwokatem lub radcą prawnym) i korzystania z jego usług jako profesjonalnego obrońcy.

Na gruncie polskiego procesu karnego, prawo do obrony gwarantowane jest m.in. przepisem art. 77 i 78 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (t.j. Dz. U. z 2022 r. poz. 1375) oraz art. 8 § 1 i 2 k.k.w. Zmierając do jak najpełniejszego przestrzegania gwarancji procesowych skazanego (przez które to pojęcie na gruncie przepisu art. 242 § 1 k.k.w. rozumie się także osobę tymczasowo aresztowaną oraz wobec której stosuje się środek zabezpieczający) ustawodawca zadeklarował jego prawo do swobodnego kontaktowania się z obrońcą.

W doktrynie słusznie dostrzeżono, iż: „Prawo do swobodnego porozumiewania się (komunikowania) z obrońcą (pełnomocnikiem) obejmuje przede wszystkim wolność od reglamentacji w zakresie częstotliwości kontaktów oraz poszanowanie tajemnicy” (Z. Hołda, K. Postulski, Komentarz do art. 8 k.k.w., teza 29 [w:] Z. Hołda, K. Postulski, Kodeks karny wykonawczy. Komentarz, dostęp za pośrednictwem LEX: 29.11.22 r.). Przyjąć zatem należy, że reglamentowanie częstotliwości kontaktów skazanego z obrońcą godzi w jego prawo do obrony. Również Europejski Trybunał Praw Człowieka (zwany dalej: ETPCz) w swoim orzecznictwie podkreślił, że brak swobodnego kontaktu osoby osadzonej z obrońcą niweczy prawo do obrony. Uniemożliwia bowiem przeprowadzenie swobodnych konsultacji pomiędzy osobą skazaną a jej prawnikiem – a tym samym, skuteczne opracowanie linii obrony w procesie (zob. wyrok ETPCz z dnia 22 maja 2008 r., Petrov vs. Bułgaria, 15197/02, LEX/el.).

W świetle powyższych rozważań doktrynalnych wprowadzone Nowelizacją zmiany zasad kontaktu osób osadzonych z obrońcą należy ocenić negatywnie. Uniemożliwiają one swobodny dostęp skazanego do adwokata lub radcy prawnego poprzez reglamentowanie liczby odbywanych konsultacji telefonicznych. Jeden telefon tygodniowo do obrońcy, czy pełnomocnika nie jest wystarczający dla skutecznego opracowania strategii procesowej i udzielenia pomocy prawnej (zwłaszcza w sprawach, których stan faktyczny jest zawiły).

Jak już wyżej wskazywano, takiego stanu rzeczy nie sanuje możliwość ubiegania się przez skazanego o dodatkowe połączenie. Wówczas musi on poinformować dyrektora zakładu karnego lub aresztu śledczego o motywach odbycia takiej ponadprogramowej rozmowy telefonicznej. To z kolei prowadzić może do ujawnienia informacji przeznaczonych wyłącznie dla obrońcy, a więc objętych bezwzględną tajemnicą.

Dlatego też postulować należy wprowadzenie stosownych zmian w zakresie kontaktowania się osób osadzonych z obrońcą lub pełnomocnikiem poprzez przywrócenie możliwości niereglamentowanego kontaktu telefonicznego z adwokatem lub radcą prawnym.

Mając powyższe na uwadze zwracam się z następującymi pytaniami:

1. Czy Ministerstwo Sprawiedliwości posiada informacje o tym jak funkcjonariusze Służby Więziennej oraz sami skazani oceniają funkcjonowanie przepisów k.k.w. po wejściu w życie Nowelizacji? Jeśli tak, to proszę o skrótowe przedstawienie tych danych.
2. Czy Ministerstwo Sprawiedliwości otrzymywało sygnały o trudnościach skazanych w zakresie telefonicznego kontaktowania się z obrońcą lub pełnomocnikiem po wprowadzeniu Nowelizacji? Jeśli tak, to jakie były to sygnały i jakie działania Ministerstwo Sprawiedliwości podjęło w odpowiedzi na te zgłoszenia?
3. Czy Ministerstwo Sprawiedliwości prowadziło analizy wpływu reglamentowania telefonicznego kontaktowania się przez skazanych z obrońcą lub pełnomocnikiem na prawo do obrony? Jeśli tak, to jakie były ich wyniki? Jeśli nie, to dlaczego?

4. Czy Ministerstwo Sprawiedliwości planuje podjęcie prac legislacyjnych zmierzających do przywrócenie możliwości nieregulowanego kontaktu telefonicznego skazanych z adwokatem lub radcą prawnym? Jeśli tak, to kiedy? Jeśli nie, to dlaczego?

Jarosław Rzepa

Posel na Sejm RP IX kadencji